

3. ZPRAVODAJ

65. Loutkářské Chrudimi | neděle 3. 7. 2016

Úvodník

...

(čti zamyšleným, skoro až smutným hlasem)

...je to divný...

Nejsem v Chrudimi. Po 21 letech nedýchám chrudimský festivalový loutkářský vzduch. Nerozvaluji se v Pippicháči. Nebolí mě záda z MEDu. Nemám studený zadek z Malé scény. Nesedím na okně redakce s Magdou, Tomem, Kubou. Neměla jsem čaj v čajovně. Nedala jsem si ani pivo ve Hvězdě. Nemlaskala u smažáku v Alfě. Stýská se mi po zmrzlíně. Nepřešla jsem kládu. Nenavštívila jsem s mamkou ten prima etno obchůdek na rohu. Neřeším s Péťou grafiku, s Michalem počet listů zpravodaje a nepřemlouvám nikoho, aby napsal úvodník. Píšu ho teď já, ale nejsem tam.

(čti zamyšleným, skoro až překvapeným hlasem)

...je to divný...

Jsem v Londýně. Pracuji v divadle pro 2.200 diváků. Jako performance team member se starám o jedno

z nejlepších děl vůbec – muzikál Lion King a posouvám se výš. Každý den máme vyprodáno. Plním si sen. Posouvám své hranice. Navštívuji nová místa, muzea, trhy, památky. Cestuji. Poznala jsem tolik lidí. Mluvim anglicky. Většinu dní jenom anglicky. Jsem tu přes 10 měsíců.

(čti s úsměvem)

...pořád je to divný...

Stýská se mi po vás.

Chrudimujte i za mě. A pokud mohu poprosit, obejměte prosím všechny členy redakce. A mamku! (Tu hodně.) A Drtinu! A Jelínka s Jerešem! A Kamila s Čendou!

Děkuji.

Petra Hlubučková

Je důležité naslouchat si a hrát si

Rozhovor s Roberto Whitem

Řekněte mi něco o Criaturas Particulares.

Je to představení ukazující hru s objekty a techniku „body puppets“ – vzniklo před sedmi lety a skládalo se ze sedmi částí, na kterých participovalo sedm herců a které nebyly navzájem propojeny. Jediné, co je spojovalo, bylo propojení objektu s lidským tělem.

Jak jste začal s loutkami?

Dělám loutkařinu jen něco málo přes deset let. Začal jsem studiem v loutkové škole Huga Inése, což je významná loutková společnost v Peru. Jsou v podstatě zakladateli techniky „body puppets“.

Co je technika „body puppets“?

Je to technika spojující pantomimu s loutkami. Nepoužívá žádná slova, pracuje s loutkami složenými z předmětu a části lidského těla – vytváří se tak postavy, které vypráví příběhy. Tyto příběhy ale nejsou napsány, například oproti loutkovému Pinokioví, kde známe příběh a podle něho vyrábíme loutku s možností prodloužení nosu. Náš příběh vzniká opačně. Nejdřív vyrobíme loutku a poté hledáme, co dokáže, k čemu slouží, zkoumáme ji a necháme ji vyprávět její vlastní příběh. Příběh se rodí z loutky a nikoliv loutka pro příběh.

Při takovém způsobu práce musí být velmi důležitý výběr materiálu. Podle čeho jej vybíráte?

Podle gusta. Mě se moc líbí jednoduché materiály, jednoduché předměty. Rád pracuji s plastem, při jeho rozmanitosti a tvárnosti z něj mohu udělat téměř cokoliv

a představení zůstane jednotné. Navíc mám rád odpadky, nebo věci, které běžně vidáme jako odpadky – osamocená ponožka, igelitka, rozbitý míček. Mohu pak přijet do města a představením recyklovat věci.

Ve vašem představení byla výrazná hudební složka. Necháváte se vést hudbou tak jako loutkou?

Hudbu miluju. Je to důležitá součást mého života a myslím, že pro většinu lidí je hudba velmi důležitá – je důležitá i v mých představeních. Nenechávám se jí přímo vést při zrodu inscenace, ale jistě mě ovlivňuje. Dávám do svých představení jenom hudbu, kterou mám rád - od Bacha po Jacksona.

Cestujete hodně se svými inscenacemi? S čím, za čím, kam?

Moje představení mají velkou výhodu: jsou beze slov a používám předměty běžné po celém světě, takže jsou naprosto přenositelná mezi kulturami. Objíždím, mimo jiné, s touto inscenací různé festivaly po Jižní Americe a Evropě, ale hrál jsem například také v Macau, Číně, Malajsii a Tchaj-wanu.

Na čem pracujete mimo tento projekt?

Právě režíruju novou inscenaci s argentinskou tanečnicí a loutkářkou, pokračování mé poslední inscenace *Los Sueños*, bude se to jmenovat *Los Sueños II*. Před dvěma lety jsem v Kostarice s hercem a dobrým přítelem Rubénem Pagurou dokončil inscenaci *Romea a Julie*, upravenou pro kuchyňské náčiní. Byla oceněna několika cenami, mimo jiné Kostarickou národní cenou za umění. Krom toho je na spadnutí režijní projekt s krétskou loutkářskou společností. Po skončení projektu Teatro Dos Mundos (jehož součástí bylo včerejší představení, pozn. red.) se čím dál méně věnuji hraní a spíš režírui.

Jaká je v Argentíně loutkářská tradice?

Argentina má krátkou loutkářskou tradici. Je spjata hlavně s klasickými maňásky odvozenými od Guignola.

Nejvíc ji ovlivnil – jako ostatně celé loutkářství v Latinské Americe – Federico García Lorca. Když přijel do Argentiny, přivezl s sebou maňásky a inscenoval v Buenos Aires své hry. Toho se chytla skupina argentinských básníků nadšených pro loutky, kteří rozvíjeli Lorcův styl. Rozšířili pak maňásky po celé Jižní Americe. Vznikla tak tradice, z níž vzešli třeba Javier Villafeña nebo Roberto Espina. Já k této tradici nenáležím, používám současné metody.

Jak probíhá váš seminář, co je vaším cílem?

Bohužel si nemohu stanovit vysoké cíle, ten seminář je příliš krátký. Ostatně jako vždy je příliš málo času na seminář podle lektorových snů. Takže jediné, co můžeme stihnout, je probrat základy a seznámit se s technikou „body puppets“. Ale je to zábava, tak jako celé divadlo. Je důležité naslouchat si, hrát si, zkoumat loutky a naše těla, vyprávět si krátké a jednoduché příběhy, které ale nepostrádají půvab.

Jak se vám pracuje v semináři?

Skvěle, výborně, je to paráda. Spousta mladých lidí, kteří mají hodně energie a skvěle vnímají a chtějí se mnou jít, což je hodně důležité.

Jak se vám líbí Chrudim?

Je moc pěkná. Zatím jsem toho nestihl moc vidět, protože mám spoustu práce, ale teď jsem odehrál a zítra se chystám užít si město.

Viděl jste nějaká představení? Líbila se vám?

Bohužel jsem neměl možnost vidět žádná představení, jen *Bílou laň* Divadla DRAK. To se mi moc líbilo. I když jsem tomu nerozuměl a Míja mi překládala jen útržky, mělo to silnou atmosféru. Škoda, že se ptáte dneska, zítra se chystám vidět víc věcí.

Kašpárek s Honzou v zakletém hradu

Loutkové divadlo V Boudě, Plzeň

Když o příběh tolik nejde

Máte-li rádi marionety a vždycky vás potěší, když je někdo výborně vodí a mluví, nemůžete si zážitek setkání s plzeňským divadlem V Boudě nechat ujít. Když navíc opustí kukátko, rozdělenou interpretaci a nabídnou vám pohled na odkryté loutkoherce a jejich interakce, komentáře situací a pár zcizováků, můžete se i dobře pobavit. Já se bavil. Škoda jen že... ta prokletá dramaturgie. Text Bohumila Schweigstilla *Kašpárek a Honza v zakletém hradu*, třebaže prokrácený a upravený Vladimírem Pechem, nepatří zřejmě mezi loutkovými hrami ke skvostům. Je velmi upovídaný, dramatické situace nenastávají, jen se o nich většinou mluví. Zvláště v první části. Kašpárek získá příslib pomoci od Větrné babky ne za to, že pro ni něco dobrého vykoná (tedy nůši odnese), ale jen za to, že pomoc nabídne, na konci získá Honza poklad, protože mluví o tom, že se ve vesnici se všemi rozdělí. Podle hesla: Jak řekl, tak udělal a ještě o tom zaspíval, jsou všechny situace předem popsány (hra v kostky minimálně třikrát) a při jejich realizaci nás pak zajímá jen, jakou plánovanou či skutečnou překážku si herci užijí. Hlavní téma: Přátelství je největší poklad nicméně nakonec vyzní nejen z příběhu, ale i z vnímání vztahů mezi herci, z jejich souhry a z radosti ze společné jevištní existence. Nabízejí nám sebe – čtyři odlišné, zajímavé, navzájem se doplňující a akceptující osobnosti se vším loutkářským umem. Abychom je hned vnímali jako rovnocennou složku představení, zbavili se obligátní černé a předstoupili v pastelových barvách (velmi příjemné) a přinesli energii a humor, které umožňují na dramaturgicko-režijní pochybení téměř zapomenout.

František Kaska

Bavím se s vámi

O „boudácích“ je známo, že s nitovými marionetami to umí. Ani bych to nemusela zmiňovat. Ale protože takových loutkářů už moc není, neodpustím si to.

Dovedou si pohrávat s detaily, vytěžit vše, co lze. Líbil se mi fórek se zapomenutým, všude vláčeným a nakonec do rokle shozeným pařezem, jakož i jeho využití pro senzení či ležení. Ale to hlavní, co mohlo a mělo být zahráno (konečně akce!), napřed celé odvypráví babka s nůši, takže následně je jen bez překvapení ilustrováno, co už jsme slyšeli.

Vlastně z celé inscenace mě nejvíc baví zcizováky a to hlavně ty, které se skutečně právě tady a teď dějí (i když nepohrdnu ani těmi nazkoušenými).

Vidím, jak vás hraní baví, a bavím se s vámi. Děkuji.

Martina Hartmannová

Vod'te čerta za roh

aneb Potěšení loutkovým divadlem

Pro kritické nahlížení na představení Kašpárek s Honzou v zakletém hradu je třeba uvést, že soubor Loutkového divadla V Boudě z Plzně inscenuje tradiční české hry klasičtým způsobem, tedy jako iluzivní marionetové divadlo. Občas soubor opustí úzus iluzivního divadla a otevře prostor i pro hereckou akci. Stalo se tak i v této inscenaci.

Herci hrají loutkoherce, každý dle svého naturelu, v loutkovém divadle bez portálu, pouze na mírně vyvýšeném pódiu s pohyblivým pozadím. Živý herecký plán tvořily tzv. zcizováky, situace, ve kterých docházelo k zákulisním nedorozuměním a kolizím mezi herci. Ve chvílích, kdy v průběhu představení dochází k reálným kolizím, např. zapletení nití, upadnutí rekvizity či části loutky, působí tyto nečekané vzniklé situace přirozeně, mnohdy autentičtěji než situace připravené. V odpolední repríze jsme tak mohli vidět čarodějnici rotující beze zvuku ve vzduchu, jak čeká na osvobození nevržených kostek ze zajetí nití nebo čerta voděného za roh přímo rukou vodiče...

Na krajské postupové přehlídce byl tento herecký plán o takovéto situace „bohatší“ (zastavení představení svačinovou přestávkou herců) nebo byly rozehrávány mnohem více (například situace s žebříkem) a vlastní příběh Kašpárka a Honzy proto ztrácel kontinuitu a diváčí pozornost. Naštěstí herci-inscenátoři neuposlechli návrhy padlé v diskuzi v Plzni, aby lépe propracovali vztahy postav loutkovodičů a vnesli tak do inscenace další témata, ale naopak tuto strukturu zjednodušili a vyčistili, aby tvořily „pouhý“ rámec pro vyprávění v loutkovém plánu. Některé akce zachovali (ztráta klinky, návrat herců pro pařez...) a méně zdařilých se zbavili.

Hercům Loutkového divadla V Boudě se tak podařilo tradiční, duchaprostý příběh (pomineme-li ducha zakletého hradu) povýšit na příjemnou podívanou, při které se baví nejen děti, ale i dospělí.

Cákyř!l

Tomáš Volkmer

Důležitý je umět se z toho vylhat

Za souborem jsem šla na výzvědy hned po prvním hraní. Akorát opravovali loutku Čerta a Jirka Fiala u toho pronesl přání, že by byl rád, kdyby Čert při dalším představení už nenapodoboval Miloše Zemana.

Jak se vám hrálo?

Jiří Fiala: Dobře.

Číhalo na vás plno překvapení.

JF: No právě. My s tím ale počítáme.

Vladimír Pech: Důležitý je umět se z toho vylhat.

Myslím, že jste všechny přesvědčili, že vám to jde velmi dobře.

JF: My to hlavně nemusíme ani trénovat.

Mistři improvizace.

VP: Jsou to léta dřiny, samozřejmě. To je rozhodně potřeba dodat.

Vaši tvorbu ještě úplně dobře neznám, tak nevím, jestli jsou ty pasáže hrané herci novinka nebo jestli jste to už někdy použili?

VP: Je to asi první inscenace, kde hrajeme i my, herci. I když jsme v jiných inscenacích vidět, tak nehrajeme, hrají jenom loutky. Tohle je tedy asi opravdu poprvé.

Jak často inscenaci hrajete?

JF: Teď hodně. Před přehlídkou jsme to hráli čtyřikrát, pak na přehlídce, pak jsme s tím začali jezdit jako se zájezdovým představením a naposledy jsme to hráli v rámci Skupovky v Plzni v Muzeu loutek.

A sledujete rozdíly mezi publikem?

VP: Určitě.

JF: Najdou se třeba chlapečkové, kteří křičí: „Dělej, nezdržuj! Já chci vědět, jak to dopadne!“

VP: V Kutné Hoře se nám dokonce stalo, že jeden klouček vzal kamínky a začal je házet po loutkách. Bylo to tedy až ke konci, ale stejně.

Alena Fialová: Byl zkrátka vzteklej, že to zdržujeme.

Po jak dlouhé době se vracíte na Chrudim v pozici soutěžících?

JF: Loni jsme tady sice hráli, ale do soutěžní části jsme se neprobojovali.

VP: My tady vlastně hrajeme každý rok, ale mimo soutěž.

JF: Bude to asi 4-5 let. Je to vždycky o náhodě. Máme v Plzni trochu problém s vytvořením přehlídky, protože je v kraji málo souborů. Jsme rádi, když dáme dohromady pět, šest souborů.

VP: A když už to vyjde, tak jsou navíc všechny kvalitní.

JF: Takže proboujet se až sem je pak hrozný problém. Kolikrát postoupíme do širšího výběru, ale Rada v Praze pak třeba rozhodne, že Bouda nepostoupí a je to. Takže jsme moc rádi, že to po dlouhé době zase vyšlo.

Kde vznikl nápad, že budete hrát zrovna tuhle pohádku?

JF: Za to může támhle Vašek.

Václav Korda: Mě se ta pohádka vždycky moc líbila. Nevím proč, prostě mě chytla. Hráli jsme ji nejdřív

v kukátku, takže jsme nebyli vidět a já do Ládi pořád šil: „Láďo pojď, uděláme to jako zájezdovku. Uděláme to ve čtyřech lidech, ať je to jednoduchý“. Pak jsem tady jednou byl na semináři u kamaráda Tomáše Běhala a on tu hrál představení, kde měl v menším tohle průběžný plátno. A já si řekl, že tohle je přesně to, co by se mi líbilo na Kašpárka s Honzou v zakletém hradu. Takže jsem v podstatě Tomáše trochu okopíroval, ale samozřejmě o tom věděl, protože jsem to s ním trochu konzultoval. Pak jsme to zkusili vyrobit. Láďa přišel s tím, že to jeho žena namaluje. Jenže plátno se ukázalo jako největší problém, protože v tomhle velikém rozměru, v jakým to máme my, je to dost těžký zprovoznit. Děsně se nám to krutilo a nechtělo to držet. Takže potom, když to Katka namalovala a začali jsme zkoušet, jsme hodně řešili, aby se to neodchlipovalo. Přemýšleli jsme o rohoži, ale nakonec jsme tam dali nažehlovací pásy, ale ani ty se tolik neosvědčily, nakonec je to vyztužené dráty.

AF: Ale i když máme pojištěný, aby se plátno nebortilo, tak to stejně někdy drobně zlobí.

VK: Já jsem tedy sice přišel s tímto nápadem, ale všem jsem to tím vlastně pěkně zavařil, protože technicky to bylo strašně náročný.

JF: Kluci pak řešili, jak by mohli vodit loutky a zároveň hrát a zpívat. Tak jsem se nabídl, že budu loutky vodit já a bude. Z toho tedy vlastně vznikly ty zcizovány a to, že si tam povídáme i mimo děj.

maz

Odposlechnuté hlasy lidu

- ➔ Loutky se hýbaly jako živý.
- ➔ Jsem ráda, že jsem viděla takové klasické loutkové představení.
- ➔ Je to loutkově opravdu moc hezky provedené, ale jinak je to vlastně o ničem.
- ➔ Mně se líbilo moc to představení, teda až na ty přechody, kdy narušovali téma přechodama tu pohádku.
- ➔ Mně se líbilo, že to byla taková první klasická pohádka, kterou jsme tady měli možnost vidět, kde byl každý detail hezký. Jsem rád, že jsem viděl takovou klasiku, která ale nebyla úplně všední. Prostě echtovní představení.
- ➔ Oceňuji jejich pohotovost a schopnost improvizace. To mě dost pobavilo. Bylo díky tomu vidět, jak těžké je vodění marionet, a že to musí mít člověk sakra v ruce, což oni tedy mají.
- ➔ Mně se to líbilo celý.
- ➔ Mně se to moc líbilo. Všecko se mi líbilo. Ty loutky. Hudba. Všecko.

Past na myši

Bazilisk, DDM Praha9

Generačná výpoveď je viac ako forma

Predstavenie *Past na myši* pražského súboru Bazilisk je veľmi špecifické. Je otázne, ako pristúpiť k jej hodnoteniu. Domnievam sa, že ju divák musí prijať alebo neprijať ako celok. Mohli by sme polemizovať o princípoch jej výstavby i o mnohých detailoch. Domnievam sa však, že – metaforicky povedané – ak by sme ju rozpitvali, stala by sa z nej mŕtvola na pitevnom stole. Nebudem ju teda analyzovať do detailov, hovoriť, čo v nej je zrozumiteľné a čo nie, čo dodržiava či nedodržiava nastolený princíp, či kde sú jej dramaturgické nedostatky a budem rada, ak ostane „živá“. Taká teraz je – vnímam ju ako celok so silným generačným nábojom, je výpoveďou skupiny mladých ľudí o niektorých etických problémoch, ale i o ich vnímanie divadla. Toto javiskové dielo je skrz naskrz ich

a to je jeho veľkou devízou. Jeho pridanou hodnotou je, že jeho autorky a autori cítia nádej, že sa my, ako ľudia môžeme zlepšiť. Ich inscenácia nemá nihilistický záver.

Zaujímavé tiež je, ako hudba Plastic People of the Universe naďalej sprevádza túžbu po lepšom (spravodlivejšom) svete a to aj u súčasných mladých ľudí, ktorí citlivo vnímajú rezervy našej spoločnosti. Navyše ju herci a herečky veľmi dobre intepretujú.

Povedané spolu s mojim porotcovským kolegom Vítom Bruknerom, vnímam inscenáciu súboru Bazilisk ako iniciálnu inscenáciu. Verím, že povedie k ďalšej zaujímavej tvorbe.

Lenka Džadíková

Past na leccos

Past na myši pražského souboru Bazilisk se ukázala být pastí na leccos včetně recenzenta. Celá řada jejích kladů je zcela evidentní. Viditelně upřímná snaha souboru o kolektivní výpověď, o vyjádření k čemusi tak nebanálnímu, nesnadnému a podstatnému, jako jsou otázky viny, svědomí a chamtivosti. Vynikající hudební stránka inscenace, která pomáhá rytmizovat a táhnout celý tvar a několikrát zároveň poslouží i jako krásný výtvarný obraz, když obě houslistky tvoří součást scénografie. Hravé propojování živých herců a loutek.

Představení se mi vlastně líbilo, až na jednu celkem podstatnou věc: stávalo se mi, že jsem začal tápat v příběhu, v motivacích postav a zcela otevřeně v tom, co se vlastně děje. Nakonec jsem si to do nějakého přijatelně smysluplného tvaru poskládal, ale stálo mě to množství energie, které bych byl raději věnoval živému vnímání toho, co se děje přede mnou.

Snad je to dané nedostatečným odstupem od materiálu, nedostatkem snahy podívat se na věc očima diváka neznačného předlohy. Zrovna tak by věci, myslím, pomohlo, kdyby se aktéři více věnovali jevištní řeči: spousty textu tu tak zaniknou prostě proto, že v rozlehlém sálu Medu nedoletí, kam mají. Asi je to věc individuálního vnímání, ale osobně bych o dost raději slyšel text než zas a znovu sledoval ony trhané, stylizované taneční pohyby sboru, které mají s autentičtější laděným zbytkem společného jen málo. I tak je ale celek rozhodně podnětným zážitkem, za který děkuji.

Michal Zahálka

Křehkost člověka

Rozhovor se souborem Bazilisk

Proč jste si vybrali tuto hru? Co vás na ní oslovilo a kdo jí vybral?

S námětem přišla Maria Bláhová, která přinesla povídky od Selmy Lagerlöfové. Líbila se nám jejich poetika. Společně jsme je začali upravovat a vznikla z toho tato dramaturgie.

Co bylo pro vás na zkoušení nejtěžší?

Zápasili jsme s tím, aby to nevypadalo jako moralita. Nevíme, jestli se to povedlo.

Nebylo mi zcela jasné, proč se s hlavní postavou setkáváme nejprve činoherně a poté se jako jediná změni v loutku?

Loutkou jsme chtěli vyjádřit křehkost člověka, který je zmítaný událostmi. Jak snadno s ním lidé dokážou manipulovat.

Myslíte si, že se do této vyhrocené situace, ze dne na den se ocitnout na okraji společnosti, může dostat každý?

Myslíme si, že ano. Pro každého se najde návnada, po které skočí a past sklapne.

Kar

Past na myši

Přesný a energický nástup mladých lidí sliboval, že bych si mohla užít pěkný „kousek“.

A vlastně jsem si ho i užila, třebaže vyvolal spoustu otázek. Někdy proto, že jsem nerozuměla textu kvůli hlasitě hudbě či nedobré artikulaci představitel bezdomovce, jindy jsem se neorientovala v náznacích, spoustu věcí jsem si domýšlela.

Chápala jsem představení jako jakousi revoltu mladých, ale byla jsem mile potěšena, že k ní zvolili docela tradiční hraní s loutkou, opravdovou loutkou, nikoli nějakým zástupným plyšákem, ramínkem, igelitkou :-). A dokonce hraní v černých rukavicích. Škoda, že loutka-manekýn nebyla animována přesněji, ačkoli ji v některých chvílích vodili dva lidé, že opakující se akce („lezení“ do kopce k domku) si byly dost podobné.

Soubor má evidentně šikovné členy a chuť hrát divadlo, takže věřím, že vše zúročí v mnoha dalších představeních.

Zlomte vaz!

Martina Hartmannová

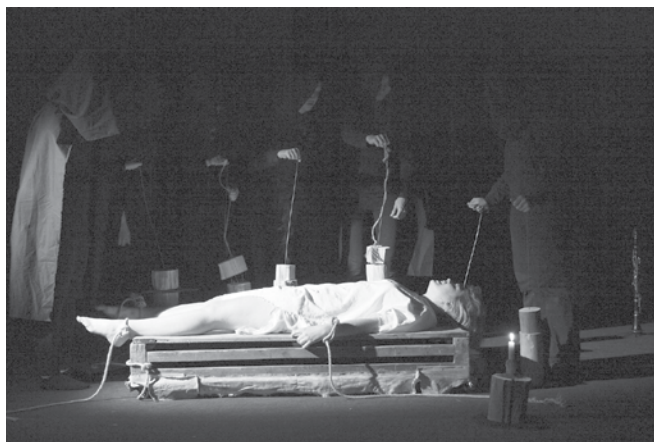

Odposlechnuté hlasy lidu

- ➔ Jsou šikovný.
- ➔ V záchodě květ.
- ➔ Jak řekla moje dcera, snaha byla. Jinak se mi představení moc nelíbilo. Mrzelo mě, že tomu nebylo rozumět.
- ➔ Je vidět, že si to dělali sami.
- ➔ Jsem z toho trochu rozpačitý. Stále jsem musel hledat nějakou myšlenku. Mám spoustu otázek. Například nevím, proč tam byla ta loutka, všichni ostatní byli živáčkové a mezi nimi jedna loutka, a co s ní...
- ➔ Potěšilo mně, jak moc jsou muzikální.
- ➔ Člověk jim měl tendenci fandit.
- ➔ Chyběl tomu nadhled.

Jak se to jen mohlo stát?!

Do programové brožury se k inscenaci *Kdes holubičko lítala?* souboru JAKKdo ze ZUŠ F. A. Šporka z Jaroměře vloudila špatná fotografie... S velkou omluvou tak alespoň touto formou zde ve Zpravodaji zveřejňujeme fotku správnou.

Velmistr Martin Brada Plachtík z Oujezda

Velmistr cechu uzenářského s králem a císařem Karlem IV. v Chrudimi se setkává a hold klobásový mu s úctou i úsměvem žoviálním přináší. Vládce náš a svrchovaný pán světla a stínu se však děsí, uzenína z laně bílé převzácné prý zhotovena je.

Zahrajte si s Karlem

V parku za Divadlem Karla Pippicha si můžete užít Divadelní bojovku na téma Karel IV. Putovní dětské hřiště, společný projekt studia Damúza a Festivalu VyšeHrátky doputoval i do Chrudimi. Můžete něco zažít, něco vyzkoušet, něco se dozvědět, zvláště, pokud je vám mezi 5 a 12 lety. Abychom zjistili, jak jsou účastníci hry spokojeni, odchytili jsme několik korunovaných hlav v tomto věku.

Proč máte na hlavě korunu?

Josef (7 let): My jsme byli za divadlem, tam byla různá stanoviště a na jednom jsme si ji vyrobili.

Anička (10 let): Vyrobila jsem si ji a jsem teď královna.

A které stanoviště vás zaujalo?

Josef: Jezdili jsme na koni. To byla tyč s hlavou koně, nesměli jsme se držet rukama a jeli jsme kolem dokola. A taky jsme bojovali jako rytíři s mečem a štítem.

Pája (6 let): Stavěla jsem středověké město a taky šla přes Karlův most. Byl tam srandovní pán (*Tomáš Běhal – poznámka redakce*).

Anička: Vystřelila jsem si osud. Vyšlo mi, že se brzo vdám, ale nikdy se opravdu nezamiluju.

To není úplně veselý osud, ale mezi možnostmi byla i smrt, takže kdo ví. Já jsem zase hledal na odklápěcí luštvivé tabuli příbuzenské vztahy mezi Karlem IV. a Svätým Václavem. Tak se dnes za divadlem stavte a zkuste to taky. Ale pozor. Vydáte-li se špatnou cestou, skončíte ve vysernici (středověký záchod na hradbách).

František Kaska

Nahlédli jsme...

do semináře A - „Body puppets“ s Roberto Whitem

Těloutkárna

Když jsem se blížil k základní škole, kde seminář A sídlí, už z dálky bylo vidět několik černých postav, posedávajících a postávajících okolo vchodu – byli to „body puppeteers“, účastníci semináře zabývajícího se technikou „body puppets“ (přeložitelné jako metoda „loutek těla“, více o ní najdete v rozhovoru s Robertem Whitem). Jejich uniforma je černá, protože svých těl využívají jako černého pozadí, na němž hrají své etudy. Vycházím nahoru do patra, kde se to hemží výrazy různých jazyků – mluví se česky, španělsky, anglicky a rukama, prostě všemožně. Roberto všechny svolává do kruhu, seminaristé musí se zavřenými očima kolektivně napočítat do dvaceti pěti. Jednoduché cvičení, ale v patnácti lidech rozhodně ne snadné, navíc v angličtině (někteří účastníci semináře nemluví česky). Skupina se zadržává a Roberto je nechává „vykysat“, chodí kolem a opravuje jim postoj – žádné ruce za zády, žádné zkřížené nohy. Během několika minut, kdy seminář není schopný překročit číslo čtrnáct, mi dochází důležitost tohoto začátku: uklidnění a naladění se na sebe je při práci s tělem jako s loutkou důležité. Po překročení čísla čtrnáct se rychle doberou pětadvacítky, rozdělí se do pěti skupin po třech a vrhnou se na práci s loutkami. Těmi jsou jim vlastní těla, hlavně ruce (i když mají k dispozici i různé předměty), a po zbytek semináře mají za úkol vytvořit krátkou etudu. Týmy se dají do práce: vyberou si typ loutky, kterou chtějí hrát, a před zrcadlem, jimiž je učebna pro seminář obestavěna, zkouší najít její pohyb, expresi, směr. Od Roberta přichází pokyny, obchází všechny tvůrčí týmy, radí jim jednotlivě, tu ohne někomu prst, tam naznačí směr pohybu loutky, onde zas ukazuje, jak udělat z rukou hlavu psa. Čas od času zastaví práci všech a dává obecné rady ke své metodě: „Nesoustředte se na příběh, nevyvíjejte ho. Musíte pochopit materiál a charakter loutky, ona se o příběh přihlásí sama“, po těchto poznámkách se vždy část seminaristů odebere před zrcadla a snaží se ještě lépe pochopit svoji loutku, hledat, jak a skrze co se může projevit co nejvýhodněji. Po nějaké době se čas nachýlí a Roberto vyzývá své svěřence k zastavení práce, což je velmi příjemný moment, protože se mu to vůbec nedaří, nikdo nechce přestat pracovat a většina lidí dělá, že neslyší. Trvá to dalších několik minut, než je přesvědčí, že už je doopravdy čas, předvést si své etudy – krátké příběhy, během nichž někdo přijde o hlavu, někdo se vykaďe, někdo se promění ve zmrzlinu, někdo zase v satelit, vylíhnou se nějaká vejce, svede se podmořský souboj... Rozmanitost je veliká a ve všech kouscích je radost z práce s vlastním tělem jako s loutkou.

jj

Nahlédli jsme...

do semináře J - Jevištní mluva trochu jinak

Tělo, emoce a mysl chodí vždy spolu

Do semináře J, nebo-li jevištní mluva trochu jinak, jsem vpadla právě ve chvíli, kdy všech třináct seminaristů stálo v prostoru třídy naproti oknu bokem, nohy mírně od sebe a všichni synchronizovaně napínali luk. Nádech a výstřel. Eva Spoustová-Málková, lektorka tohoto semináře, upozorňuje na postoj, soustředění a dech. „Všechno jde od páteře“ a vtipně dodává „dýchání je zdravé, klidně dýchejte, ale stále držte napnutý luk“. Není to tak úplně jednoduché, jak by se na první pohled zdálo. A jak napínání luku souvisí s mluvou? Z povoleného těla utíká energie a držení těla má vliv na dech a dech se samozřejmě s mluvou úzce propojuje. V semináři padají pojmy jako „aktivní větrník“, „bublina nad hlavou“, „máslu na ramenou“ a „mít svého vlastního golema“. Všechny tyto „pomůcky“ pomáhají seminaristům při rovném postoji, uvolněném dechu a práci s energií. Jsou založené na vnitřní vizualizaci. „Tělo je nejvolnější, když si představuje obrazy. Naší snahou je zaměstnat především pravou hemisféru, aby se tělo uvolnilo“, komentuje Eva. Člověk si představuje svého osobního golema a vybavuje ho silou, zbraněmi, velikostí, určuje jeho pohlaví a tato představa pomáhá srovnat tělo, tedy postoj, pocit, dech, práci s vnitřními zdroji. „Abych mohla pracovat s hlasem, musím především vědět, kdo jsem. Stát pevně na vlastních nohách a obhájit své území“, vysvětluje Eva. Jinak se tomu říká přirozená agresivita, nebo také asertivita. Pro její znovuzískání je mnoho cvičení. Účastníci semináře si vyzkoušeli hru s asociacemi. Všichni stojí v kruhu a říkají volné asociace na slovo, které řekne ten před ním. Jde se po kruhu. Poté jde tlesk po kruhu a následně se spojí tlesk se slovem a je možné posílat je komukoli v kruhu. Navazuje tzv. stan. Dva stojí naproti sobě a opřou se rameny o sebe tak, aby měli bradu na rameni toho

druhého a ústa skorou u jeho ucha. Pokračují ve vrstvení asociací a v tomto společném postoji se pohybují po prostoru. Přichází na řadu tyčka, kterou si dají dva mezi sebe, někde v místech hrudní kosti, a musí ji mezi sebou udržet, mezitím stále plynou asociace. A změna, jeden vede a druhý se podřizuje a tyto role se v průběhu pohybu po třídě vyměňují. Partnerské dvojice se vyměňují. To ovšem ještě není vše. Kdo vede, nemusí jít pouze vpřed, ale může i couvat. Tyčka nesmí spadnout. A přichází finále: tyčka mezi dvěma osobami je imaginární a může se prodlužovat a dva spoluhrající na sebe reagují jako v zrcadle. Na tlesknutí lektorky se mění vedoucí pozice a následně se ještě dvojice mezi sebou záměrně proplétají. Cvičení je zaměřené na práci s tělem, vnitřní silou, udržení pevného postoje a napětí. „Je-li povolené tělo, utíká energie“, říká Eva. „Máme v sobě tři partnery, kteří chodí stále spolu a navzájem se proplétají TĚLO-EMOCE-MYSL“. Jak to funguje v životě? Jestliže jste například na něco obrovsky naštvaní, tak když roztáhnete koutky úst do úsměvu, až vám jsou vidět zuby a křeníte se takto hodnou chvíli, tak svaly (tělo) dávají mysl signál, že jste přece úplně v pohodě, nastoupí u vás pozitivní emoce a vy se po nějakém čase začnete cítit lépe. Můžete vyzkoušet. A s emocemi souvisí i samohlásky. V tuto chvíli se již opravdu dostáváme k mluvě a textu. Souhlásky dělají srozumitelnost projevu, tedy jsou tzv. lešením pro něj. Schválně, zkuste si vyslovit „Noc se snáší jak karneval na asfalt nočních chodníků.“ A pokud chcete vědět, co znamená golem, větrník a máslu, tak se příště přihlaste k Evě Spoustové-Málkové do semináře.

HAV

Nahlédli jsme...

do semináře S - Světlo a stín

Kdo pozdě chodí, občas i něco vidí

„Teď jsi to všechno tak krásně prosvihla, že to snad ani není možný,“ vítá mě Kamil Bělohávek na svém semináři. Zas tak zlé to ale nebylo. Přišla jsem sice těsně po předváděčkách, ale aby mi to nebylo líto, jednu krátkou mi ukázali. „Pustím i hudbu, když už tu máme ten tisk,“ glosuje Kamil a pouští melodickou skladbu Moře od Ivy Bittové a Vladimíra Václavka. Začíná kratičká několikaminutová ukázka. Děvčata svítí baterkami, vyměňují před nimi barevné filtry a přibližováním či oddalováním baterek snižují a zvyšují intenzitu dopadajícího světla. Ukázka se moc povede, a to i díky zvolené hudbě, což oceňují i sami seminaristé. Je pěkné sledovat, jak Kamil své seminaristy opakovaně motivuje a povzbuzuje k další práci. „Bylo úplně skvělý, že se nám za den a půl podařilo udělat hrozně rozdílné věci. To je vždycky dobře. Je vidět, že každý máme ke světlu jiný přístup – tady se šlo

přes přírodní detaily, tady přes poetiku, tady přes celek... Teď si můžeme prostrídat skupiny a půjdeme zkusit něco dalšího“. Tím, že měli seminaristé možnost vidět předchozí den Kamilovu práci (dělal scénografii a light design k inscenaci Bílá laň), mohl jim spoustu věcí o práci se světlem velmi dobře vyložit a prozradit některé figle, které se v inscenaci objevují; například jim ukazoval, jakým způsobem se používá polopropustné zrcadlo. Aby nemluvil jen o své práci, promítal ukázky z díla slavného francouzského loutkáře Philippa Gentyho či amerického režiséra Roberta Wilsona. Popisoval, čím je jejich práce výjimečná, čím charakteristická a jakými postupy se dá některých věcí docílit. Když se Kamila o kratičké pauze zeptám, jestli plánuje seminář vést i příští rok, je otázkou dost zaskočen. „Když jsem někdy vedl semináře, tak to bylo vždycky dva roky po sobě. Teď tedy úplně nevím, jestli v tom pokračovat i další rok, nebo jít do něčeho dalšího. Vnímám výhody toho, že tu mám skupinu, která je samostatná a řeší si spoustu věcí sama. Letos k tomu přistupuji jinak. Nemám vůbec nic připraveného. Mám nějaký systém, ale jinak je to totální improvizace. Loni jsem byl připravenější poměrně hodně, ale po pěti minutách prvního semináře

jsem všechny vize poslal k ledu, takže jsme pak postupovali podle potřeb seminaristů, což se mi dost líbilo. Ne že bych byl úplně nepřipravený, mám tady toho kvanta, ale vlastně témata nastavuju podle lidí. Každý má jiné nároky, jiné možnosti.“ A to, že toho má připravená skutečná kvanta dokazuje celá místnost, ve které se nacházíme. Je zaskládaná úplně vším, co si dokážete představit. Na instalace se může totiž hodit absolutně cokoliv: igelit, skleněné láhve, větvičky, ptačí pírká, barevné PET lahve, plechovky, figuríny, masky, parohy, panenky Barbie nebo amputované končetiny z panenek. Schovává se dokonce i odpad. Kamil popadl všechny „poklady“, co měl doma v dílně, a dal seminaristům volnou ruku v tom, aby si je upravili dle svých požadavků. Zkušenější skupině z loňska byly po krátké pauze a teoretickém exkurzu za light designem svěřeny meotary. Ostatní se rozdělili na dvě menší skupiny a každá si v jednom koutě místnosti začala tvořit zátiší podobná těm menším, která si dělali první den semináře. Od svícení za pomoci svíček, lampiček a baterek se přesouvají k průvanům, vanám, bodákům a co já vím k čemu dalšímu. Práce je baví. Jsou na stavbu natolik soustředěni, že ani nezaznamenají můj odchod. Byla radost je pozorovat. Proto ať už se rozhodnou vyřešit výstup ze semináře jakkoli, věřte, že jejich práci byste si neměli nechat ujít. Určitě to bude stát za to!

maz

Proč si seminaristé vybrali seminář S?

- ➔ Protože jsme tu byli už loni a dohodli jsem se s Kamillem, že budeme víceméně pokračovat. Loni jsme se seznámili se základy, teď už trochu ty lampy známe, takže vlastně chceme pokračovat s inscenováním konkrétních věcí. V průběhu roku jsem u nás v divadle dělala jednu inscenaci a je pravda, že jsem používala hodně světelných efektů. Hlavně mám díky semináři přehled, jaké atmosféry lze pouhým světlem docílit, a že se jím dá každé představení dost ovlivnit.
- ➔ Já se přihlásil, protože jsem už párkrát vypomáhal u nás v Chlumci v divadle přímo pod ochotníkama. Potřebovali něco přisvítit a pomoci, když na to nebyli lidé. Takže se tady chci něco nového přiučit a rozhodně už teďka, druhý den, mi to hodně dalo, což je bezvadný. Dozvěděl jsem se, co jak funguje. Fakt skvělý.
- ➔ Děláme s kamarádkama loutkové divadlo a máme tam i část stínové hry, tak jsme se o tom chtěly něco dozvědět, protože o tom nic nevíme. Celé si to děláme samy, takže i to svícení.
- ➔ Přihlásila jsem se, protože se mi z těch nabízených seminářů líbil tenhle nejvíc. A jsem tady moc spokojená. Z dramataku mám nějaký zkušenosti, když vymyslíme novou věc, tak se podílíme na výtvarné složce, ale jinak zkušenosti nemám.

Agenti ze seminářů

Seminář A

/inkognito/

Dnes jsme pokračovali v rozcvičce DŽA-DŽA- CHON-DOM-DŽAJI- AJÁ-DŽAI! Potom jsme rozpohybovali své prsty a začali hrát.

Seminář Z

/MiNteNkér/

Kafe není uvařené, protože pro samou práci a nadšení nemáme ani chuť. Pivo by se našlo a dá se i osvěžit jakoby sprchou.

Seminář M

/HUSTÝ, ŘITKÝ/

Jak už jsem psala v minulém dopise, jsou velké věkové rozdíly, ale i tak dokázali naši lektoři pro nás vymyslet hry, které nejen mohli hrát všichni, ale hlavně to všechny bavilo. Například jsme se pobavili při hře: Stop! Go!

Seminář L

/Tenkérmideretvár/

Vedrovedrovedrovedrovedrolepidlonatapety.

SEMINÁŘ X

/pan Kripl XXX s chotí/

Sotva jsme ráno opustili pokoje
vešli jsme do Hvězdy popíjet nápoje
a diskutovat v semináři X
a diskutovat, diskutovat, diskutovat víc.

Když odbyla 11. hodina,
navštívil nás chrudimský hrdina
Drtina.

Vysvětlil nám leccos, co nám ušlo.

Ale ono i bez něj by to ušlo.

Řešil se hlavně Pejprboj s Laní

A mluvili pánové, mluvily paní,

A když už se všechno domluvilo

Tak se šlo pryč a zaplatilo.

(možná i naopak – poznámka redakce)

(doporučujeme příspěvek nahlas rapovat – druhá poznámka redakce)

Diskuse

Na druhé diskusi, uskutečněné opět v MEDu, se sešel příjemný počet diskutujících. Byly zaplněny téměř všechny připravené židle. Povídání otevřel moderátor Jakub Hulák přivítáním všech přítomných a připomenutím, že debatu je možno vnímat nejen jako zpětnou vazbu souborům, ale zhlédnutá představení mohou být cenným divadelním materiálem, na kterém je možné se jasným formulováním svého názoru mnohé naučit. Prvním podnětem k rozpravě byla inscenace *Kašpárek s Honzou v zakletém hradu* LD V Boudě z Plzně. V debatě z více stran zaznívalo ocenění tzv. zcizováků (hledání klíky, předávání loutek atd.), které dobře fungovaly a mnohé reálně vznikaly při jednotlivých představeních, a zároveň jejich udržení v příjemných mezích. Tyto momenty byly v představení velmi živé a autentické. Byla vyzdvihnuta chuť souboru dělat tradiční marionetové divadlo a dělat ho v podstatě moderně. Objevila se otázka, komu je inscenace určena, jelikož směřuje jak k dětem, tak i k rodičům. Mladší děti možná u některých zcizováků netušily, která bije, ale nemusí to být špatně. Většina diváků byla spokojená a moc si představení užívala a bavilo ji. Zajímavým byl postřeh, že v inscenaci fungovala náhoda jako tvůrčí prostředek. Zároveň se diskuse točila okolo kvality textu, který by bylo možné označit jako plytký, upovídáný, neposkytující dostatek jednání a dramatických situací, a pokud by v inscenaci nebyl vystavěn herecký plán, tak je to celé nuda. Soubor našel cestu, jak se dá i špatný text udělat dobře. Zaznělo srovnání s reprízou na krajském kole, kde byla herecká rovina zbytečnější a rozbouřovala pro dětské publikum příběh Kašpárka a Honzy. Soubor se rozhodl v této rovině mnohé situace ubrat a zaměřil se především na své kvality hrát s loutkou, kteroužto dovednost dotáhl tak daleko, že je schopen vodit loutku za roh. Scéna byla pojmenována jako jednoduchá a funkční. Delší zastavení diskutérů nastalo u barevných nažehlených košil loutkovodičů. Co si o tomto kostýmování myslet? Byly snad trochu zavádějícím divadelním znakem. Hlas z davu oponoval, že chtěli upozornit na herecký plán, jelikož většinou jsou loutkovodiči v černém a tudíž nevýrazní. Soubor se ozval, že jde o odkaz na jednotlivé loutkové postavy. Na závěr zaznělo, zda by nestálo za to popřemýšlet v herecké rovině nad nějakou tečkou a jak by inscenace asi vypadala, kdyby si soubor vybral kvalitní text. Jde o příjemné komunitní divadlo, které je pro děti i pro dospělé.

Rozprava se posunula k představení *Past na myši* souboru Bazilisk DDM Praha. Moderátor vyzval k reakcím na představení, která někteří viděli dopoledne, jiní odpoledne a každá repríza byla odlišná, jelikož je inscenace stále v procesu tvorby. Představení bylo působivé jako určitá generační výpověď. Zaznělo poděkování za snahu o sdělení aktuálního a silného současného tématu, že dobro může změnit člověka, tedy tématu adekvátního věku interpretů. Mnozí tápali, ztráceli se. Padl dotaz, co ty myši jsou. Také se dlouze hovořilo o srozumitelnosti projevu protagonistů. Mnohé repliky se ztrácely v křiku, nebylo jim rozumět a vše bylo velmi vypjaté, ukřičené a vlastně nebylo jasné proč. Některým divákům chyběla trocha nadhledu a humoru. Pro jiné z přítomných inscenace reprezentovala iniciaci divadlem a padl návrh, že by bylo asi úplně nejlepší, kdyby si své divadelní dílo soubor po roce zhodnotil sám. Porotci prozradili, že o představení vášnivě diskutovali, a rozhodli, že mladistvá nevinnost a šmrnc byly natolik silné, že ochotně mnohé chyby pominuli a odpustili. U revoltujících mladých tvůrců bylo kvitováno, že si k té své revoltě vzali loutku. Škoda jen, že se jí více nevěnovali. K závěru ještě zazněl hlas, že nebylo možné mladistvé rebelii zcela věřit.

Vděčné a věčné loutkářské triky

Nebude asi žádným objevem, když napíšu, že loutkářská show je dobrým vývozním artiklem. S minimem slov, zpravidla anglických, s reprodukovanou hudbou a s loutkami můžete udělat díru do světa. Aspoň toho loutkářského.

Včerejší program Loutkářské Chrudimi nabídl na jevišti divadla Karla Pippicha hned dvě show – *Dřevěný cirkus* souboru Karromato ze Soběslavi a *Criaturas particulares* Roberta Whita z Argentiny. Obě představení se – alespoň u části publika – dočkala velkého ohlasu. Kdo viděl variétní loutky prvně, mohl být skutečně unesen. Kdo viděl prvně princip Robertovy tvorby, mohl být upřímně nadšen. Slovo „tvorba“ používám v souvislosti s Robertem Whitem záměrně. Je to totiž to, čeho si na jeho přístupu k loutkářské show cením.

Herci Karromata Pavla Smrcová a Luis Montoto sice předvedli řemeslně bravurní loutkářské kousky, avšak zůstalo jen u nich. Pro svou inscenaci využili variétní loutky známé už z 19. století, jejichž technologie je sice úchvatná, ale nedodá-li se k ní nic navíc, zůstane jen u toho cirkusu. Karromato to v názvu své inscenace otevřeně přiznává, takže by ani divák vlastně neměl být zklamán, že mu při představení nebylo nabídnuto nic jiného.

Roberto White svou show rozjíždí tak trochu po způsobu Mr. Beana – staví na své schopnosti využívat mimiku, na umění navázat oční kontakt s diváky a vybudovat tak vzájemnou komunikaci s publikem, pro což si připraví prostor už při samotném vstupu na jeviště, kdy si nenuceně, jaksi mile drze řekne o frenetický ohlas, nadšené pískání, zkrátka o uvítací atmosféru hodnou příchodu světové hvězdy. A pak už nemá problém rozjet sérii výstupů s loutkou, více či méně vtipných, vystavených do různě zajímavých příběhů, s různorodou intenzitou emočního naladění diváků.

Roberto dokázal zvládnout loutkářské řemeslo, své postavy animuje suverénně, s jistotou a bez zaváhání, tudíž je může i nechat reagovat na podněty z publika či jinak rozžít. Řemeslo spolu s osobitostí herce, který věří svému umění, pak vytváří ono jemné předivo, z něhož je utkána tato show. Příjemné na ní je, že nejen využívá principy, které loutkáři před námi už dávno objevili, ale Roberto si s nimi dokázal vlastním tvůrčím způsobem pohrát, najít si příběhy, které postupně víc a víc v sobě mají jakési – byť jednoduché či plakátové – sdělení. V tomto směru pro mne nejvíc zafungoval příběh o svobodě, kdy se vězeň dokáže osvobodit nejen fyzicky zpoza mříží, ale i vnitřně – psychicky, což mu pomůže fakticky i obrazně vyrůst. Podobně jsem si užila orientální příběh muže toužícího po (latinsko-americkém) tanci, avšak nuceného k samurajskému výcviku, z něhož se k jeho štěstí a mému potěšení nakonec přeci jen vymaní a dokáže si najít cestu ke svému snu.

Podle osobního naladění je každému z diváků bližší něco jiného, a je to tak dobře. Třebaže někoho mohou tyto výstupy s loutkou i nudit a touží po vícevrstevnatých sděleních v silných příbězích, myslím, že nikdo Robertu Whitovi nemůže upřít loutkářskou zručnost a kouzlo osobnosti, které dokáže na jevišti ve svůj prospěch skutečně využít. V tomto směru bylo představení *Criaturas particulares* dobrou inspirací.

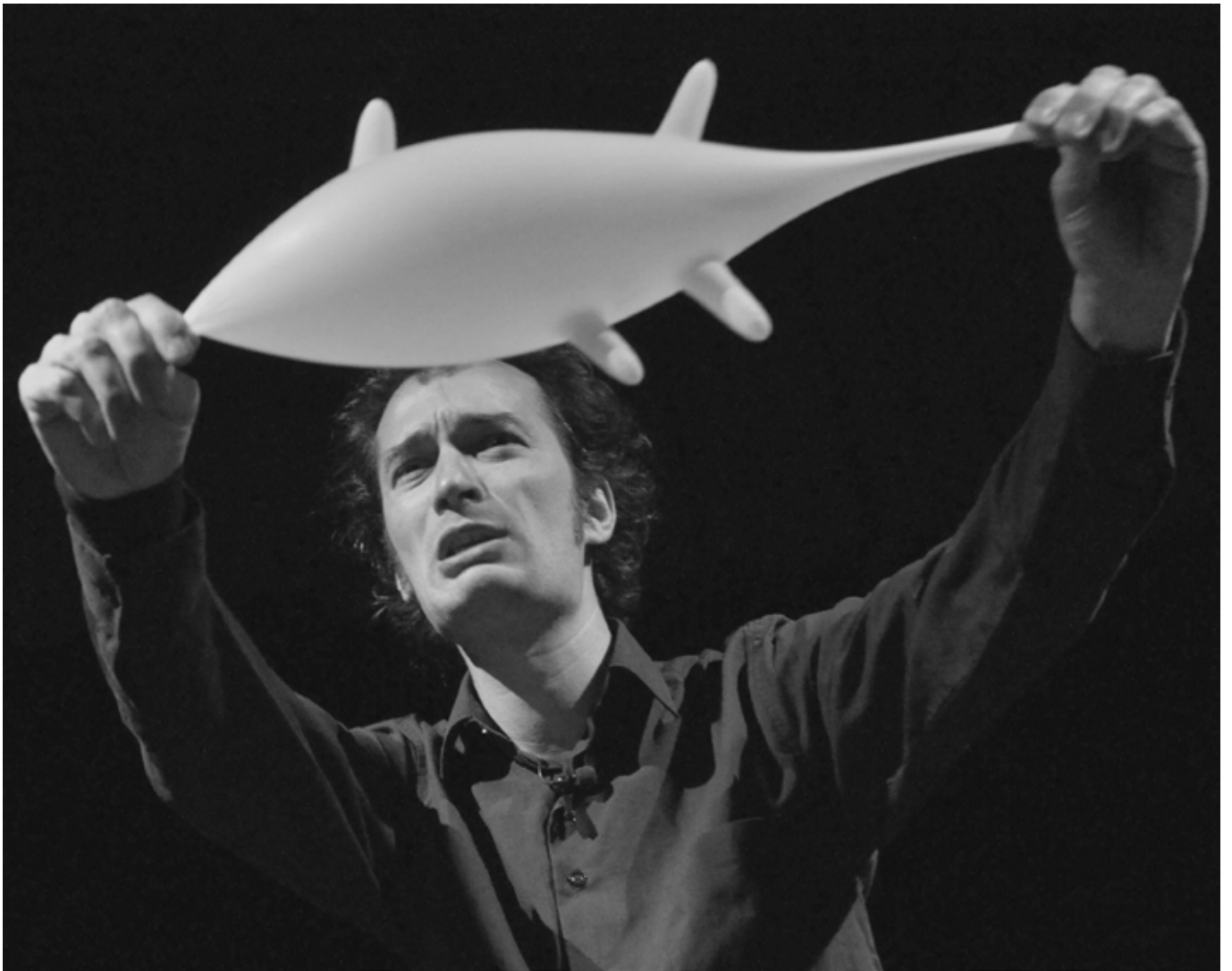
Zuzana Vojtíšková

(Ne)inspirativní program

Absolvoval jsem včera dva kousky inspirativního programu: *Dřevěný cirkus* a *Criaturas particulares*. Nejdřív jsem měl dojem, že mě neinspirovaly vůbec k ničemu, ale nakonec přece – k téhle glose. Jsem nepřitelem zobecňování a hlavně mě vždycky dráždí, když někdo říká, co by divadlo mělo a nemělo dělat, co by mělo a nemělo být. Teď mám ale potřebu se jednoho takového tvrzení dopustit sám. Divadlo by podle mě nemělo být bezbřehou exhibicí (domnělé) virtuozity. Jestli můžu radit: inspirujte se formálními nápady, inspirujte se jednotlivostmi a rozvíjejte je, ale nepodlehňte pocitu, že stačí jen ty veselé jednotlivosti samy o sobě. Jinak člověku hrozí, že dopadne jak Jenda a Venda z *Bílé laně*.

Michal Zahálka

Criaturas particulares, zvláštní bytosti?

Představení zahraničního hosta je pro mne událost. Těším se na ni, jsem zvědavá. Tuto inscenaci jsem viděla dvakrát. Po prvním zhlédnutí jsem byla poněkud rozpačitá, chtěla jsem si tedy dát druhý pokus. Ve svých pocitech jsem se utvrdila.

Před samotným začátkem hraje z reproduktorů hudba, která celkem příjemně obstarává kulisu šumícímu sálu. Hudba ustane a přichází Roberto White. Všichni tleskají, je to přeci jen host, na kterého se všichni těší. Přivítání se Whitovi zdá ale málo nadšené, nastupuje ještě jednou. Diváci spolupracují, potlesk se několikanásobně zvětšuje (jako by si tím ale potlesk vyčerpali, bouřlivějšího se ani po konci představení nedočká).

Inscenace je rozdělena na několik samostatných částí. Začíná se klaunským výstupem s balonkem. Ten se v průběhu proměny v poháněcí motor, z nafouknuté rukavice se stane dítě, ptáček. Docela milý, ale...

V podobném duchu se nese celé představení. Před námi se odehraje romance pingpongových míčků, které se

do sebe zamilují a na konci odletí jako holubice. Sledujeme ježibabu, vytvořenou z performerovy ruky, která si vaří kouzelný lektvar a díky němu získává více energie a může létat. Netrpělivě jsem očekávala nějakou novinku, princip, který jsem ještě neviděla (stejnou čarodějnici vytvořil loňský zahraniční host Bernd Ogrodnik), ten moment ovšem stále nepřicházel. Je to smutné, s loutkovým divadlem jsem se začala intenzivněji seznamovat teprve loni a už mě nemůže nic překvapit? Tomu nevěřím! Scénky se prodlužovaly, loutky dostávaly víc prostoru pro rozehrání příběhu, ale ani to nepomohlo. Z dobrých nápadů se stávala klišé. Samuraj se mi líbil do té doby, než vsadil na jistotu. Čuchnout si k noze a omdlít? Vážně?

Inscenace funguje, pokud se na ni díváme jako na přehlídku známých principů. Bylo mi ale líto, že k nim nebylo přidáno nic osobitého. Něco, co by představení přiřadilo k těm výjimečným. Nebo jsem příliš náročný divák?

Kar

KULTURA (Asi? Přeci jen? Asi možná?) KULTIVUJE

Hledal jsem místo, kde se mělo „udít“ představení *Papír, papír, papír*. Vešel jsem do dětského (téměř batolícího se) koutku, polekal se a vycouval. Teprve po chvíli jsem vešel, sedl si ke stěně a tiše se díval, jak si rodičové s dětmi hrají.

KOUZELNÁ CHVILKA. V ní jsem si uvědomil, že z festivalového publika vymizeli malí, zdánlivě nikomu nepatřící, neurvalí řvouni, sobečtí rodiče (zaplatili jsme si, tak můžeme ostatním zničit divadelní zážitek), před jevištěm, dokonce i na něm se producující děti, mnohdy v té chvíli filmované, či focené svými hýkajícími rodiči.

Co se to tu stalo? Děti je tu podstatně víc, než jindy a žádné divadelní představení jejich přítomností netrpí.

Co se to stalo? Nic světoborného. Chrudimský festival kultivoval své spoluobčany tak dlouho, až se to projevílo. Mladí rodičové jsou z velké části sami loutkáři, nebo místní rodičové, festival v minulosti často navštěvující.

Co se to stalo? Nic zvláštního. Pouze KULTIVACE ČLOVĚKA KULTUROU.

Tak mě napadlo, - bylo by možné takto kultivovat i některé naše vrcholné politiky? .....- .....- .....- ... Ach jo.

Josef Brůček

Děti rozjívené i nedojívené

Jsem si naprosto vědom, že je v mnohém neférové srovnávat inscenaci téměř profesionální DAMÚZY (*Medvědí princ*) a souboru Překvapený štrůdl z chlumecké ZUŠ, kteří ještě zdaleka nemohou být tak zkušení (*Papír, papír, papír*). Přesto se jako divák, který viděl obě inscenace prakticky ihned po sobě, nemohu ubránit úvaze o způsobu práce s dětským publikem. *Papír* se konal v dětském koutku, v prostoru méně divadelním, méně formálním, s dětmi sedícími na koberci kousek od herců, *Medvědí princ* v tradičněji pojatém sále Spolkového domu s jasně odděleným jevištěm a hledištěm. Přesto jako by v prvním případě byla vzdálenost mezi herci a diváky citelná, v druhém prakticky nulová. Projev chlumeckého Překvapeného štrůdlu působil totiž poněkud nejistě. Přitom tím spíše, že jde pouze o sled nápadů a krátkých scének, tím spíše, že jde „pouze“ o jakousi výzvu k hraní si, by bylo třeba, aby se herci sami do hry vrhali s nadšením, bezhlavě. Jedině když budu mít pocit, že je to baví, můžu dostat chuť jít si hrát také. A v případě *Medvědího prince* jsou sice na principy hry odlišné (vypráví se ucelený příběh, animují se loutky, herci hrají jasně dané postavy...), ale jádro věci zůstává totéž: do všech těchto věcí jdou herci naplno, dělají je s nadšením, posílají do publika energii a právě proto jim ji publikum vrací. Vposled se pak DAMÚZA potýkala spíše s opačným problémem, dětské publikum si rozdovádělo téměř na hranici únosnosti. Když se rozebíral původ, užití a princip fungování pastí na draka, začaly spontánní projevy dětí skutečně utíkat do všech možných směrů. Přesto se dvojici herců suverénně podařilo pár větami vrátit příběh do správných kolejí a navázáním na vyprávění děti zase utiшит. Tomu sice z velké části napomohly

Jan Šotkovský, Michal Zahálka

Píseň o nejbližším víně

Kdes v Chrudimi je Modrá hvězda
a každý už v ní jednou pil
a někdo vypil osm rumů
a strašně si tím ublížil
A potom mu to bylo líto
a tak si zkusmo víno dal
a prohlížel ho proti světlu
a moc se bál a neubál

A držel, ale neudržel
Půjčte mi hadr bože můj
a smýkal s ním pak po podlaze
a marně prosil: Nehruduj

Po osmém rumu těžkne vína
to kdyby se tě někdo ptal
Kdes v Chrudimi je kocovina
a každý už s ní jednou vstal

S díky věnováno pánům Jarkovskému,
Vašíčkovi a Vyšohlídovi.

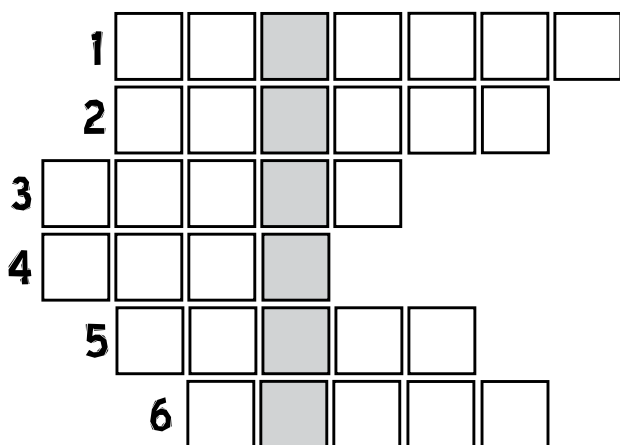
vnitřní dynamika a tah příběhu, které *Papír, papír, papír* z podstaty věci mít nemohl, v jejich případě by ale zase bylo možné energii dětí nasměrovat do závěrečného hraní si s papírem – vzpomeňme si na *Pejprboje!*

pab

Kdo si hraje...

Doplňovačka pro znalce včerejšího programu

- 1/ ... princ   4/ Past na ...
2/ Dřevěný ...   5/ Kašpárek a ...
3/ Roberto ...   6/ Papír, papír, ...

Tajenka: Námi všemi milovaný.

Loutkocaching

Dnešními oceněnými jsou Simon a Bárt Štíborovi, Lenka Mlková, Kryštof Lukáš, Tereza Truhlářová, Lucka Bociánová, Eva a Adam Poláčkovi, Terezie a Jan Kolářovi, Mia a Julie Hlaváčovy, Berča J., Kekel z Pekel a Taneční zóna.

Prý si stěžujete, že kešky jsou lehké, tak jsme dneska zkusili trošku přiložit pod kotýlek...

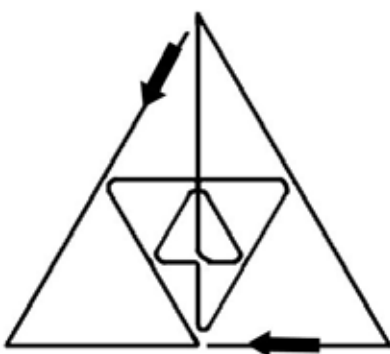
Celofestivalovka

Za líhni sestřiček.

Jednodenní keška

Už troubějí; Odložte si...

Řešení z minula

Hádanka

V jednom království žijí král a jeho dvorní šašek. Šašek nenávidí krále, král nenávidí šaška. Dohodnou se, že se jednoho dne otráví.

V celém království existuje jen dvanáct flakónků jedů a tyto jsou zamčeny v komnatě v zámku.

Jedy jsou očíslovány čísla od 1 do 12, se vzrůstajícím číslem roste i síla jedu. Funkce na lidský organismus je prostá – vypiješ jed, zemřeš. Každý silnější jed neutralizuje všechny slabší, což znamená, že jed číslo dvanáct neutralizuje všechny jedy, jedenáctka všechny kromě dvanáctky atd. (Pokud vypiješ jedenáctku a potom dvanáctku, nic se ti nestane. Pokud vypiješ dvanáctku a potom jedenáctku, zemřeš.)

Král jde do komnaty s jedy jako první a vybere si všechny sudé jedy (2,4,6,8,10,12). Pak jde do komnaty šašek a vezme si, co zbylo. Sejdou se v trůnním sále, každý z nich naplní jeden pohár a podá jej tomu druhému, který jej okamžitě vypije. Následně si každý z nich ještě jednou naplní pohár, tentokrát už pro sebe, a vypije ho (v naději, že se tím zachrání).

Jak to šašek udělal, že se druhého dne probudil, ale král zemřel?

Předpoklady: Každý (šašek i král) chce PŘEDNOSTNĚ přežít. Pokud přežije, pak chce co možná nejjistěji otrávit toho druhého. Každého jedu je jen jedna dávka – nelze ji dělit. Jedy jsou kapaliny bez barvy a zápachu a mají stejnou hustotu jako voda.

Kácení loutkářů

Přijďte za námi do redakce a řekněte nám 5x za sebou některý z jazykolamů, které jsme o tiskl a my vám za každou sadu nalijeme panáka. Schválně čí jazyček bude ten nejohlebnější!

Nehledě na evropskou krizi, zařazujeme jeden hodně vydařený: **Dolar, libra, rubl.**

Program 3. července 2016

Malá scéna DKP | 9 h.

Loutkové divadlo V Boudě, Plzeň

Kašpárek s Honzou v zakletém hradu (40', 3+) | *hlavní program*

Dobrodružství Kašpárka s Honzou na cestě za pokladem.

MED | 10, 14 (C), 16 (A) a 18 (B) h.

Akafuňky, Praha

Sedm jednou ranou (20', 4+) | *hlavní program*

Pohádka o krejčíkovi, který se stal hrdinou díky jednomu plesnutí.

Spolkový dům | 11 h.

S Loutkové divadlo Maminy Jaroměř

O draku Bazilíškovi (35', 4+) | *doplňkový program*

Věřte - nevěřte, jak kdo chcete. V pustém lese na hranici dvou království žila čarodějnice Uršula, která se chtěla stát nejmocnější panovnicí v celém kraji.

Muzeum loutkářských kultur | 11 h.

Spolek pro podporu časopisu Loutkář, Praha

Loutky Jana Švankmajera (90', 12+) | *doplňkový program*

O loutkách Jana Švankmajera přednáší Kateřina Lešková Dolenská.

herna Divadla Karla Pippicha | 13 a 15 h.

Překvapený štrůdl, ZUŠ Chlumeč nad Cidlinou

Papír, papír, papír (25', 3+) | *doplňkový program*

Jak voní? Jak vypadá? Jak zní? Jak inspiruje? Jak se proměňuje? Jak chutná?...PAPÍR? Představení pro malé děti a jejich rodiče.

Spolkový dům | 13 a 17 h.

DAMÚZA, Praha

Turnaj krále Karla (40', 6+) | *inspirativní program*

Zveme vás na turnaj, kde se vy a vaši rytíři utkáte v různých disciplínách a tak odhalíte neznámou tvář Karla IV.

Malá scéna DKP | 14 (A), 16 (B) a 18 (C) h.

Rámus a Krtek, Plzeň

Antikrys (45', 12+) | *hlavní program*

Pokud není krysa milována, nechť je asimilována.

Divadlo Karla Pippicha | 13 (D) a 15 (A+B+C) h.

NANO divadlo, Svitavy

Soumrak světů (55', 16+) | *hlavní program*

Společensko-politický horor, který hrajeme rádi, ale raději bychom ho nehráli.

okolo Divadla Karla Pippicha |

14.30–18 h.

Studio DAMÚZA a Festival VyšeHrátky

Divadelní bojovka na téma Karel IV. (60', 4+)

| *inspirativní program*

Putovní dětské hřiště nabízí množství interaktivních atrakcí, stanovišť a objektů a tematický workshop. Vše je spojeno do takzvané divadelní bojovky – tentokrát na téma Karel IV.

Divadelní bojovka je zážitkový a vzdělávací program pro rodiny s dětmi, který má podobu pěti stanovišť – scénograficky zpracovaných objektů, u kterých jsou děti prostřednictvím herců vtaženy do části příběhu. Po projití všech stanovišť se účastníkům složí příběh života Karla IV. a také panovníkův přínos pro naši historii. Program, který má podobné rysy jako například slavná Pevnost Boyard a staví na silném zážitku.

Do programu je možné se zapojit kdykoliv.

Lenka Dusilová & Baromantika

Žižkovo náměstí | od 19 h.

Výtvarné dílny

Slavoj Divadla Karla Pippicha | 10–12 h.

Čmukaři Turnov

Vyrob si loutku, kterou ještě nemáš

Divadelní kavárna Divadla Karla Pippicha | 10–12 h.

Jakub Mlád a Jitka Pavlíková

Výroba papírového divadla včetně sady loutek

Stan za Divadlem Karla Pippicha | 16–17.30 h.

Výtvarné a kreativní dílny Studia DAMÚZA

Dílny pro děti i jejich rodiče.

Šetřete síly, večer nás totiž čeká **Loutkářský bál!** A kde že se ten mejdan roku odehraje? **V Modré hvězdě.**

V kolik že se máte dostavit? Ve 22 hodin. A kdo že nám bude do tance hrát? **Kapela neDLOUBEJ SE V NOSE.**

Přijďte si proto zasmrkat s námi do rytmu, těšíme se!

Zpravodaj 65. Loutkářské Chrudimi

Vydává a tiskne: Chrudimská beseda

Redakce: Jacques Joseph /pab/ (šéfredaktor), Hana Volkmerová /HAV/, Magda Zicháčková /maz/, Kateřina Korychová /kar/, Jarek Jurečka /jj/

Foto: Ivo Mičkal a redakce | Grafická úprava, sazba: Petra Libová | Kontakt: lepabouk@gmail.com | Neprošlo jazykovou úpravou!